

Med siktet inställt

Viktimiseringen av Gaza i svensk media

Jonathan R. Jönsson & Niklas Olausson

Abstract

Den 27:e december 2008 inledde Israel en stor militär operation, kallad "Operation gjutet bly" ("Operation Cast Lead"), mot den palestinska militanta, tillika folkvalda, gruppen Hamas i Gaza. Kriget fick stort utrymme i media som vi menar förhöll sig i det närmaste anti-israeliska i sin rapportering. Vår undersökning går i huvudsak ut på att kartlägga på vilka sätt Gaza viktimerats i svensk media under kriget genom att lyfta fram vissa attribut av konflikten och undanhålla andra. För att uppnå detta syfte har vi använt oss av kritisk diskursanalys och en lättare form av kvantitativ innehållsanalys. Metoderna tar avstamp i tre teorier; andra nivåns agenda-setting, sociologisk/kriminologisk offertori och diskursanalytisk teori.

Vi drar slutsatsen att det skett en tydlig viktimering av Gaza i svensk media. Detta eftersom kriget skildrats som en strid mellan israeliska soldater och civila Gazabor.

Nyckelord: Israel-Palestina-konflikten, Operation gjutet bly, Operation Cast Lead, konflikter i media, agenda-setting, kritisk diskursanalys, viktimering

Antal ord: 10616

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Bakgrund	1
1.2	Syfte och frågeställning	2
1.3	Material & Avgränsning	2
1.4	Disposition & Tillvägagångssätt	3
2	Teori	5
2.1	Andra nivåns agenda-setting	5
2.2	Sociologisk/kriminologisk offerteori och begreppsdefinitioner	6
2.2.1	Allmänt civilt lidande	7
2.2.2	Body count	7
2.2.3	Lidande barn	8
2.2.4	Civilt lidande på bild	8
2.3	Diskursanalytiska grundantaganden	8
2.4	Kritisk diskursanalys	9
3	Metod.....	11
3.1	Diskursanalys på makro- och mikrostrukturell nivå.....	11
3.1.1	Makrostrukturell nivå	11
3.1.2	Mikrostrukturell nivå.....	12
3.2	Kvantitativ innehållsanalys light	13
3.2.1	En komparativ ansats: Bollplanksprincipen	13
3.3	Metodologisk diskussion	15
4	Analys: Viktimiseringen av Gaza	16
4.1	Allmänt civilt lidande	16
4.1.1	”Det är en massaker”	17
4.1.2	”De beskjuter oss var femte minut”	19
4.2	Body count.....	20
4.2.1	”Bombningarna är ett av flera steg”	21
4.2.2	Invånare försöker fly Gaza	22
4.3	Lidande barn	22
4.3.1	När bensinen tar slut dör barnen	23
4.3.2	Lekande barn dödade i Gaza	24
5	Konklusion.....	26

6	Referenser	28
6.1	Pressreferenser.....	29

Tabellförteckning

Tabell 1	Andelen artiklar innehållandes redogörelse för allmänt civilt lidande.....	16
Tabell 2	Andelen artiklar innehållandes bilder på civilt lidande.....	17
Tabell 3	Andelen artiklar innehållandes redogörelse för body count.....	20
Tabell 4	Andelen artiklar innehållandes redogörelse för lidande barn.....	22

1 Inledning

Denna uppsats började som ett försök att utröna varför Israel/Palestina-konflikten prioriteras i svensk media framför andra konflikter. Vi upptäckte emellertid tämligen snabbt att våra hypoteser var svåra att såväl falsifiera som bekräfta och att det, utan att bli allt för spekulativ, är fantastiskt svårt att på vetenskaplig väg förklara varför över 50% av utrymmet tillägnat väpnade konflikter i svensk media är från Israel-Palestina (Pettersson, 2004: 27) när det är en av de väpnade konflikter som orsakat minst dödsfall. (Ramsbotham, Woodhouse & Miall, 2005: 58) Med bakgrund av detta fick vi styra vår skuta åt annat håll.

Dessbättre hade vi under vår undersökning noterat en vanligt förekommande anti-israelisk diskurs i den svenska pressen vilken vi fann vara ett intressant undersökningsobjekt. Våra upptäckter kring Israel/Palestina-konfliktens överdimensionella utrymme i svensk nyhetsmedia kom här väl till pass. En rad kommunikationsstudier har nämligen visat på ett samband mellan den mediala bilden av verkligheten och allmänhetens dito. Det finns också en länk mellan mängden nyheter och allmänhetens verklighetsuppfattning. Desto fler artiklar som ägnas åt ett ämne, desto viktigare uppfattas detta ämne vara av allmänheten. (Kiousis & Wu, 2008: 59, se även Besova & Chance Cooley, 2008: 4, Wanta & Ghanem, 2007: 38) Att undersökningen sker i svensk kontext är på många sätt en faktor som gör den extra intressant. Till skillnad från många andra länder vilar svensk journalistik på en pelare av frihet under ansvar. Faktum är att 77% av agendan bakom nyhetsrapporteringen bestäms av journalisten själv snarare än av chef eller i samråd med chef, samt att 33% av våra journalister låter subjektiva åsikter bestämma nyhetsvalet (Donsbach, 2004: 151)

1.1 Bakgrund

Den 27:e december 2008 inledde Israel en stor militär operation, kallad "Operation gjutet bly" ("Operation Cast Lead"), mot den palestinska militanta, tillika folkvalda, gruppen Hamas i Gazaremsan. Syftet var att slå tillbaka mot raketskjutningarna från Gaza och att signifikant försvaga samtliga aspekter av Hamas styre i Gaza. (Zanotti, Sharp, Migdalovitz, Addis & Blanchard, 2009: 2)

Den israeliska offensiven inleddes med flyganfall mot sedan tidigare planerade mål. Den första attacken överraskade Hamas då den genomfördes mitt på dagen istället för på natten och sammanföll med ett möte mellan Hamasledare och en examensceremoni för ett hundratal nya poliskadetter i Gaza. Utöver Hamas vapenlager och militära byggnader attackerade Israel andra element av Gazas infrastruktur som man menade stödde Hamas i sin militära verksamhet. Dessa

element inkluderade bland annat moskéer, ”Islamic University of Gaza”, ett stort antal regeringsbyggnader och nätverket av tunnlar mellan Gaza och Egypten. Israel expanderade operationen den 3:e januari 2009 då man inledde en markoffensiv. (Zanotti, Sharp, Migdalovitz, Addis & Blanchard, 2009: 2) Enligt Palestinian Center for Human Rights kostade kriget 1284 Gazabors liv varav 894 av dessa civila. IDF menar emellertid att fler än 700 Hamasmedlemmar och 250 civila stupade under striderna. (PHRMG, 2009: 9-10)

Konflikten får stort utrymme i svensk media med flertalet reportage dagligen. När den värsta röken lagt sig riktas skarp kritik från Roland Poirier Martinsson på Timbro Medieinstitut som menar att ”svensk press inte levde upp till den goda journalistikens mest grundläggande kriterier – objektivitet, mångsidighet, kontextualisering.” (Poirier Martinsson, 2009: 3) Vidare fastställer Poirier Martinsson att dessa brister systematiskt förekom på ett sätt som missgynnade det israeliska perspektivet på konflikten. (Poirier Martinsson, 2009: 3)

1.2 Syfte och frågeställning

Vår undersökning går i huvudsak ut på att kartlägga på vilka sätt Gaza viktimiterats i svensk media under kriget med Israel 2008-2009. Således tar studien sin utgångspunkt i tanken på att Gaza viktimiterades i svensk media, genom att lyfta fram vissa attribut av konflikten och undanhålla andra. Vårt syfte är därför att utröna huruvida denna tanke är korrekt och på vilka sätt denna viktimitering har skett. Vi har utifrån detta jobbat efter följande frågeställningar:

- Har det skett en viktimitering av Gaza i svensk media under kriget 2008-2009?
- Vilka uttryck har i så fall denna viktimitering tagit?

1.3 Material & Avgränsning

Då vårt syfte är att utröna huruvida och på vilka sätt Gaza framställts som ett offer i svensk media består vårt huvudsakliga material av nyhetsartiklar om Gazakriget 2008-2009 i just svensk media, eller mer specifikt svensk dags- och kvällspress. Vi har även ett komplementär material i form av nyhetsartiklar om USA:s invasion av Irak 2003 vilka vi ämnar använda som ett bollplank i den kvantitativa delen av vår analys. Då vi omöjligen hade kunnat studera samtliga tidningar som faller under kategorin svensk dags- och kvällspress valde vi ut en av var medieform; Svenska Dagbladet och Aftonbladet. Anledningen att valet föll på dessa tidningar beror helt enkelt på att de är två av Sveriges största tidningar och dessutom representerar de två olika politiska inriktningar där vi ser Aftonbladet

som en ”vänstertidning” och Svenska Dagbladet som en ”högertidning”. Således bör de två tidningarna ge ett tämligen representativt utslag för svensk nyhetsrapportering i stort.

Vidare har vi valt att endast inkludera renodlade rapporteringar från kriget i tidningarnas nyhets- respektive utrikesdel. Således exkluderar vi bland annat förstasida, ledare och expertutlåtande (såväl i kolumn som i intervjuform). Detta beslut grundar sig i att dessa på ett medvetet, manifest plan försöker övertyga läsaren om att en idé eller värdering är sann, moraliskt korrekt et cetera (Berglez, 2000: 207) medan nyhetsartiklar skall eftersträva objektivitet, mångsidighet och kontextualisering. (Poirier Martinsson, 2009: 3) Vi har även exkluderat artiklar som berör ämnet men inte är rapporteringar från området där konflikten pågår, exempelvis rapportering från demonstrationer i andra länder, hur konflikten påverkar grannländer, FN-sammanträden et cetera. Detta beror dels på att vår analys rör rapporteringen från kriget, men också för att åsikter oundvikligt blir en central del i dessa artiklar. Det vore exempelvis märkligt om civilt lidande inte fanns representerat i en artikel om ett FN-sammanträde som försöker få till ett stopp för just det.

Det finns emellertid vissa ”hybrider” där man rapporterar från kriget samtidigt som man belyser något av ovanstående. Dessa artiklar har vi valt att ha med i vår analys.

Vi har även valt att sätta en tidsgräns och har endast med artiklar från konflikternas tio första dagar i analysen. Detta eftersom vi ville begränsa mängden material till en nivå där en adekvat analys kunde göras i det aktuella formatet. Totalt omfattar analysen 159 artiklar varav 96 av dessa är från Aftonbladet och 63 är från Svenska Dagbladet. Här ingår 61 artiklar från Gazakriget och 98 från invasionen av Irak. Av dessa har vi sedan gjort ett representativt urval på 6 artiklar från Gazakriget vilka vi kommer att ägna vår huvudsakliga analys åt. Varje avsnitt kommer att ta upp en djupgående analys av en artikel från Aftonbladet och en från Svenska Dagbladet.

1.4 Disposition & Tillvägagångssätt

Denna uppsats är indelad i sex kapitel. Det första av dessa är en inledningsdel som innefattar en kort bakgrundsbeskrivningen av den aktuella händelsen, genomgång av uppsatsens syfte och frågeställningar samt vilket material som i huvudsak kommer att användas och vilka avgränsningar som gjorts. Detta kapitel inkluderar även denna redogörelse för disposition och tillvägagångssätt vilken kort beskriver hur analysen kommer att genomföras.

Kapitel nummer två är en teoridel där vi går igenom de teoretiska perspektiven som står till grund för uppsatsen. Inledningsvis förklaras fusionen mellan de två medieteorierna agenda-setting och framing, tillsammans kallade andra nivåns agenda-setting. Kapitlet fortsätter sedan med en genomgång av Nils Christies teori

och definition av ett ”idealiskt offer”, vilken används som grund för vilka attribut vi letar efter i artiklarna. Avslutningsvis tar vi upp diskursanalys och dess teoretiska grundtankar samt kritisk diskursanalys.

Det tredje kapitlet är metoddelen där konkretiseringen av vår diskursanalys förklaras genom att redogöra för analys ur mikro- och makrostrukturellt perspektiv. Här går vi även igenom vår komplimenterande metod kvantitativ innehållsanalys light och den komparativa ansats/bollplanksprincip som finns i uppsatsen. Avslutar kapitlet gör en metodologisk diskussion där vi förklarar och diskuterar våra metodologiska val, med fokus på valet att kombinera kvantitativ och kvalitativ metod.

Det fjärde kapitlet är uppsatsens hjärta och själva analysen. Kapitlet är indelat i fyra delar som analyserar varsin aspekt av viktimisering; Framlyftandet av civilt lidande, body count, lidande barn och civilt lidande på bild. Varje del inleds med en kort statistisk genomgång och fortsätter med en längre analys av två artiklar om Gazakriget 2008-2009. Analysen av artiklarna inkluderar en inledande redogörelse av nyhetsartikeln huvudsakliga innehåll, analys av nyhetstexternas schematiska och tematiska struktur, samt analys av artiklarna på mikrostrukturell nivå. Här kommer även en artikel om USA:s invasion av Irak användas som ett bollplank.

Uppsatsen avslutas med en slutdiskussion/konklusion och en referenslista.

2 Teori

Denna uppsats teoretiska bas är byggd med tre olika delar; Medieteori, sociologi/kriminologi och diskursanalys. Vi kommer nedan redogöra för våra val och vilken roll de olika teorierna spelar i vår text.

2.1 Andra nivåns agenda-setting

Vårt teoretiska perspektiv har sin utgångspunkt i en kombination av två medieteorier; framing och agenda-setting. Fusionen är inte vår egen konstruktion, utan har använts av bland andra Spiro Kiouisis och Xu Wu som i sin studie ”International Agenda-Building and Agenda-Setting” utforskar sambandet mellan nyhetsrapportering i media och den allmänna opinionen. Kiouisis och Wu konstaterar att en rad studier där agenda-setting och framing kombinerats har kunnat påvisa att media kan influera hur människor tänker kring ett ämne genom att välja ut och lägga tyngd på vissa attribut av en händelse samtidigt som man ignorerar andra. (Kiouisis & Wu, 2008: 58-59)

Innan vi går närmare in på kombinationen av teorierna finns all anledning att presentera de båda begreppen var för sig. Framing, eller inramning om man så vill, handlar om att välja ut och lyfta fram vissa element ur en händelse. En ofta citerad definition (Kiouisis & Wu, 2008: 61) är den av Robert Entman, vilken lyder som följer:

Framing essentially involves selection and salience. To frame is to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communicating text, in such a way as to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation, and/or treatment recommendation for the item described. (Entman, 1993: 52)

Utifrån detta delar Entman in inramningsprocessen i fyra steg. För det första (1) definieras ett eller flera problem. Detta sker enligt Entman i regel genom en bedömning, ofta baserad på kulturella värderingar, av en handlande parts gärningar. För det andra (2) diagnostiseras orsaken/orsakerna bakom problemet/problemen i fråga. På dessa faller sedan en (3) moralisk dom och till sist (4) föreslås ett botemedel mot situationen. (Entman, 1993: 52) Framing handlar alltså inte bara om att välja ut delar av en nyhet i syfte att göra den mer intressant, utan även i syfte att väcka opinion och skapa en av journalisten önskad förändring.

Agenda-setting är en av de äldsta medieteorier och introducerades 1972 av Maxwell McCombs och Donald Shaw. Teorin grundar sig i att media spelar en stor roll i skapandet av en politisk verklighet. Läsaren får inte enbart information om en händelse utan märker också utifrån nyhetens utformning vad som är viktigt i och med nyheten. (McCombs & Shaw, 1972: 176) Likt tidigare nämnt har man med hjälp av McCombs och Shaws teorier lyckats slå fast att ju mer uppmärksamhet ett ämne får i media desto viktigare uppfattas den av allmänheten.

Det bör tilläggas att till skillnad från teorin om framing där man kan tala om en aktiv strävan, även om den kan vara omedveten eller medveten, mot att väcka opinion, menar agenda-settingsteoretiker att medias urval inte påverkar människors attityder på det sättet. Snarare fungerar nyhetsselektionen som en rangordnad lista så att människor skall veta vad man skall tänka på och tala om, inte *hur* man skall tänka eller tala om något. (Shaw, 1979: 97)

Kombinationen av framing och agenda-setting kallas också för andra nivåns agenda-setting och är alltså den teori den här studien till största del grundar sig på. Andra nivåns agenda-setting undersöker hur vissa attribut hos personer eller händelser lyfts fram i medias bild av verkligheten. Tanken på att media skulle lyfta fram vissa egenskaper av en händelse medan andra ignoreras föreslår en djupare typ av medialt inflytande på opinionen än vad som är fallet i första nivåns agenda-setting. Ett inflytande som har möjlighet att forma och påverka allmänhetens attityd till en händelse. (Kiousis & Wu, 2008: 59, se även Wanta & Ghanem, 2007: 39)

2.2 Sociologisk/kriminologisk offertteori och begreppsdefinitioner

De attribut vi ämnar fokusera på rör hur Gaza/Palestina målas upp som ett offer i svensk media. Här använder vi oss av sociologen Nils Christies teori om och begreppsdefinition av ett idealiskt offer. Christie utgår från fem karaktäriserande punkter för ett idealiskt offer. De tre första av dessa punkter berör offret och de två sista gärningsmannen. (Christie, 2001: 48) Punkterna ser ut som följer:

- Offret är svagt.
 - Offret sysselsätter sig med ett respektabelt projekt.
 - Offret är på en plats hon/han inte kan klandras för att vara på.
 - Gärningsmannen är stor och ond.
 - Gärningsmannen är okänd och har ingen personlig relation till offret.
- (Christie, 2001: 48)

Likt punkterna avslöjar föder tanken på ett idealiskt offer per automatik en idealisk gärningsman. Christie menar att de är förutsättningar för varandra och att ju mer idealiskt offret är, desto mer idealisk blir också gärningsmannen. (Christie, 2001: 54) Ser man till en krigssituation är det alldeles uppenbart att

civilbefolkningen är de idealiska offren. De är svaga då de ej är en stridande part och således inte har tillgång till någon stridsutrustning till skillnad från soldaterna (vilka i detta fall får betecknas som gärningsmän). De sysselsätter sig med det respektabla projektet att försöka överleva i en krigszon. De är på en plats de inte kan klandras för att vara på då de befinner sig i sina hem/sin hemstad. Här är Gaza extra passande då de stängda gränserna till Israel och Egypten gör att civilbefolkningen inte har någonstans att fly.

För att utröna om det skett en viktimisering av Gaza i svensk media kommer vi således leta efter en diskurs där civilt lidande lyfts fram som ett huvudattribut på ett sådant sätt att konflikten skildras som ett krig mellan israeliska soldater och civila palestinier. När konflikter illustreras utifrån personliga tragedier och personligt lidande verkar journalisten för att väcka empati snarare än att bidra med en ”rättvis” helhetsbild. (Liebes & First, 2003: 62) När civilt lidande hamnar i fokus gör det så just för att den allmänna opinionen skall uppfatta verkligheten på ett visst sätt i syfte att förändring skall skapas. Luc Boltanski uttrycker det på följande sätt;

[...] having knowledge of suffering points to an obligation to give assistance. Why else present a spectacle of suffering human beings to unconcerned people if not to draw their attention to it and so direct them to action? (Boltanski, 1999: 20)

När en journalist lyfter fram civilt lidande som ett huvudattribut i en nyhetstext om kriget i Gaza 2008-2009 är därför syftet med all största sannolikhet att väcka opinion, något som, likt nämnt ovan, stämmer väl överrens med teorin om andra nivåns agenda-setting.

Vi utgår alltså från att om civilt lidande palestinier lyfts fram som ett huvudattribut för konfliktrapporteringen innebär detta att det skett en viktimisering av Gaza. Civilt lidande är emellertid ett begrepp som kräver en definition. Vi gör här en utkristallisering av fyra nivåer av civilt lidande; Allmänt civilt lidande, body count, lidande barn och civilt lidande på bild.

2.2.1 Allmänt civilt lidande

Attributet allmänt civilt lidande är det bredaste av våra fyra nivåer. I vårt fall handlar det om att civilbefolkningen kommer till skada/lider som ett direkt resultat av den pågående konflikten. Det kan handla om allt från överfulla sjukhus med skadade, döende och döda människor till mat-, el- och vattenbrist. Nyckeln är att det är, eller förefaller vara, ett resultat av kriget och att det är civilbefolkningen som är drabbad.

2.2.2 Body count

Med body count menas det kontinuerliga uppdaterandet av hur många dödsoffer det aktuella kriget hittills skördat. Det kan vid en första anblick förefalla underligt

att inkludera body count som en nivå i civilt lidande eftersom dessa siffror givetvis inkluderar dödsoffer från stridande part. Det är inte heller totalsiffran som sådan som är vårt huvudintresse i denna nivå, utan huruvida det sker en klar distinktion över huruvida de döda är kombattanter eller civila. Ett utmärkt sätt att beskriva ett krig som en strid mellan soldater och civila är att lyfta bort en av de stridande parterna, i detta fallet Hamas, ur verklighetsbeskrivningen. För detta torde body count vara ett utmärkt instrument och således ser vi det som en möjlig nivå av civilt lidande.

2.2.3 Lidande barn

Den första aspekten Christie menar karaktäriserar det idealiska offret är att offret i fråga är svagt. Barn/Mycket unga människor passar således särskilt bra som idealiska offer. (Christie, 2001: 48) Det samma gäller givetvis för rapportering från en väpnad konflikt. Det finns få ting som är så fruktansvärt som dödandet av oskyldiga barn. Lyfts detta fram som ett huvudattribut framstår inte bara den ena sidan som ett offer, i enighet med Christies tankar (Christie, 2001: 48) framstår gärningsmannen också som stor och ond.

2.2.4 Civilt lidande på bild

En viktig del i hur vi uppfattar en konflikt är hur den presenteras i bilder av medierna eftersom de har en förmåga att berätta en historia utan ord. Det är också bilderna som figurerar symboler för hur vi minns en händelse. Det har också visat sig att bilder på civilt lidande i stor skala har kraften att influera den allmänna opinionen till den grad att regeringar utfört humanitära interventioner. Ett fenomen som blivit känt som ”CNN-effekten”. (Liebes & First, 2003: 59-61) Således spelar även bilderna en stor roll för vår undersökning och det vi kommer att leta efter är bilder på civilt lidande enligt definitionen i 2.2.1.

2.3 Diskursanalytiska grundantaganden

Eftersom vi ämnar tackla vårt problem genom att utföra en diskursanalys är det givet att studera materialet med socialkonstruktivistiska glasögon. Det finns nämligen vissa filosofiska grundinställningar hämtade från socialkonstruktivismen man bör ha för att använda diskursanalys som metod. (Jørgensen & Phillips, 2002: 4-5) Dessa grundantaganden är inte bara viktiga för hur vi studerat materialet, utan fungerar också som en vägvisare för hur man som läsare skall ställa sig till våra resultat.

Marianne W. Jørgensen och Louise J. Phillips utkristalliserar i ”Discourse Analysis as Theory and Method” fyra nyckelantaganden för diskursanalysen. Dessa är baserade på Vivien Burr och Kenneth Gergens tankar och säger för det

första att vår kunskap om världen ej skall behandlas som en objektiv sanning. Detta eftersom vår kunskap om världen inte grundar sig i reflektioner kring verkligheten, utan snarare är en produkt av vårt eget sätt att kategorisera världen. (Jørgensen & Phillips, 2002: 5)

För det andra är vi i grunden historiska och kulturella varelser och vårt sätt att se på, och vår kunskap om, världen är produkter av i historien belägna utbyten mellan människor. Således är sättet vi förstår och representerar världen historiskt och kulturellt specifikt och tillfälligt. Det senare eftersom vår bild av världen och vår identitet kunde varit annorlunda och kan komma att förändras över tid. (Jørgensen & Phillips, 2002: 5)

För det tredje är de sätt vi förstår världen på skapade och upprätthållna av sociala processer. Kunskap skapas via social interaktion i vilken vi konstruerar allmänna sanningar. (Jørgensen & Phillips, 2002: 5)

För det fjärde menar socialkonstruktivismen att det inom ett visst sätt att se på världen blir vissa typer av handlingar naturliga och andra otänkbara. Således har den sociala konstruktionen av kunskap och sanning sociala konsekvenser. (Jørgensen & Phillips, 2002: 6)

Förutom dessa grundläggande socialkonstruktivistiska tankar tar man som diskursanalytiker avstamp i den strukturalistiska och poststrukturalistiska lingvistikens filosofi att verkligheten finns oss tillgänglig via språk. (Jørgensen & Phillips, 2002: 8) Även här finns fyra huvudaspekter man som diskursanalytiker skriver under på.

Vi skapar representationer av verkligheten med språk som inte är reflektioner av en pre-existerande verklighet utan bidrar till att konstruera verkligheten. (Jørgensen & Phillips, 2002: 8-12)

Språk är strukturerat i mönster eller diskurser – det finns här inget generellt system utan en serie av system eller diskurser, varför betydelse förändras från diskurs till diskurs. (Jørgensen & Phillips, 2002: 12)

Det finns diskursiva mönster som upprätthålls och formas i diskursiva praktiker. (Jørgensen & Phillips, 2002: 12)

Upprätthållandet och formandet av dessa mönster bör därför utforskas genom analys av den specifika kontexten i vilken språk är i aktion. (Jørgensen & Phillips, 2002: 12)

2.4 Kritisk diskursanalys

Eftersom vi ställer frågor som rör ur vilket perspektiv verkligheten beskrivs rör vi oss inne på ideologikritikens territorier, (Berglez, 2000: 195) varför vi valt den kritiska diskursanalysen som specifik inriktning inom diskursanalysen. Likheterna mellan ideologikritik och kritisk diskursanalys är många (Bergström & Boréus, 2005: 321) och Peter Berglez menar att den förstnämnda figurerar teoretisk utgångspunkt för den andra. (Berglez, 2000: 196) Ett tänk vi anammat.

Den klassiska definitionen av ideologi och traditionell ideologikritik rymmer oftast en marxistisk analys av klassamhället. Detta eftersom det i regel handlar om

att demaskera och kritisera negativa förhållanden i samhället, vanligtvis med inriktning på diverse makt- och dominansförhållanden. Vid analys av nyhetstexter omsätts detta i studiet av vilka slags intressen, maktanspråk, normer et cetera som kan tänkas vara mer eller mindre dolda i texten. Analyser av nyheters ideologi behandlar alltså journalistikens produktion och reproduktion av en viss verklighetsuppfattning, tradition eller värdering. (Berglez, 2000: 197-199)

För att anknyta till de diskursanalytiska grundantaganden redogjorda för ovan tar analysen av nyheters ideologi sin utgångspunkt i språkets och den sociala språkanvändningens ideologiproducerande funktioner. (Berglez, 2000: 197) Detta eftersom vi skapar representationer av verkligheten med språk som inte är reflektioner av en pre-existerande verklighet utan bidrar till att konstruera verkligheten. Det är också viktigt att poängtera att analysen av ideologi i nyhetstexter inte nödvändigtvis ämnar förtälja vilken verklighetsrepresentation som är sann eller falsk, utan snarare vilket verklighetsperspektiv som har en dominerande ställning i relation till andra perspektiv. (Berglez, 2000: 199) Detta är något som kan kopplas till Jørgensen och Phillips första fyra diskursanalytiska nyckelantaganden i allmänhet och det första av dessa, det vill säga att kunskap om världen ej skall behandlas som en objektiv sanning, i synnerhet.

Teun A. van Dijk konstaterar att nyhetsdiskurs bör studeras i strukturell bemärkelse. Van Dijk menar att en nyhetstext på intet sätt bör betraktas som en slumpmässig kombination av tecken, utan att texten är strukturerad och att denna närvaro av struktur möjliggör socialt meningsskapande. Meningen finns inte i texten, utan konstrueras genom tolkningsprocesser. Relationen mellan text och läsare handlar också om kognition, det vill säga uppfattande, förståelse och memorering, vilket styr läsarens meningsskapande. (Berglez, 2000: 202)

På det stora hela handlar alltså en kritisk diskursanalys av nyhetstexter om att kartlägga underliggande meningar, opinioner och värderingar. (Berglez, 2000: 203)

3 Metod

Vår undersökning är uppdelad i två steg. Vi inleder varje del med en kortare innehållsanalys, här kallad kvantitativ innehållsanalys light, i syfte att presentera en statistisk grund för den huvudsakliga analysen. Innehållsanalysen är av komparativ karaktär då vi jämför förekomsten av vissa attribut i medias rapportering från Gazakriget 2008-2009 med de allierades invasion av Irak 2003. Det andra steget i undersökningsprocessen är en diskursanalys där vi tittar närmre på hur attributen som stod till grund för innehållsanalysen används i texten. Här koncentrerar vi oss emellertid fullt ut på diskursen kring kriget i Gaza 2008-2009.

Vår huvudmetod är alltså en diskursanalys, men då vi inte valt att låsa oss vid denna metod utan även kommer nyttja en lättare variant av innehållsanalys samt ett komparativt tillvägagångssätt har vår undersökning en *bricoleur*-karaktär. Vi återkommer till detta i metodolgidiskussionen som följer.

3.1 Diskursanalys på makro- och mikrostrukturell nivå

Diskursanalys som metod är ett speciellt sätt att analysera texter som kan ta en mängd olika former. (Bergström & Boréus, 2005: 306) I en analys av nyhetstexter är van Dijk en viktig förgrundsgestalt. Enligt van Dijk innebär en textorienterad kritisk diskursanalys att texten studeras på både makro- och mikrostrukturell nivå. Den makrostrukturella nivån inkluderar nyhetstextens tematiska och schematiska struktur, medan analys på mikrostrukturell nivå handlar om analys på detaljnivå, varför fokus läggs på koherens, implikationer och stilmässiga faktorer. (Berglez, 2000: 204) Ett liknande tankesätt finns hos Fairclough som dock inkluderar detaljerad lingvistisk analys. (Jørgensen & Phillips, 2002: 65) Vi kommer att följa i van Dijks fotspår och analysera texten på makro och mikronivå utan att blanda in för mycket lingvistisk analys.

3.1.1 Makrostrukturell nivå

Den makrostrukturella nivån består alltså av tematisk och schematisk struktur. Den tematiska strukturen ger prov på en hierarkisk organisering av de händelser eller ämnen som blir föremål för den aktuella verklighetsbeskrivningen. Ju mindre relevant ett attribut av nyheten är, desto mer marginaliserad position får det i förhållande till huvudhändelsen/attributen som ofta hamnar i rubrik och ingress. (Berglez, 2000: 204) Denna tanke kommer vi även att applicera på vår

innehållsanalytiska del och kommer där att argumentera för, i enighet med andra nivåns agenda-setting, att ju mer plats ett attribut får i nyhetsrapporteringen som helhet, desto viktigare uppfattas det vara av läsaren.

Den schematiska strukturen som är den andra aspekten av nyheters makrostruktur gäller journalistikens regelstyrda berättande. Analysen syftar här till att kartlägga hur verkligheten konstrueras diskursivt inom ramen för dessa nyhetskonventioner. En standardkonvention utgörs av rubrik och ingress, vilka summerar nyheten. En annan obligatorisk regel/konvention är ett historiskt perspektiv där nyheten anknyter till det förgångna och placerar in den aktuella nyheten i relation till detta. Det är således inte produktionen av nyhetstexten som anpassar sig efter den verklighet som rapporteras, snarare är det verkligheten som måste anpassas efter nyhetsdiskursens specifika karaktär. (Berglez, 2000: 204) "[D]en komplexa verkligheten pressas in i 'färdiga' scheman." (Berglez, 2000: 205)

3.1.2 Mikrostrukturell nivå

Analys på mikrostrukturell nivå innefattar perspektiven koherens, implikationer och stilmässiga faktorer. Koherens berör frågan om hur man ur produktions- och läsarperspektiv får ihop textens olika partier till sammanhängande mening. Koherens berör även textens semantiska struktur och uppbyggnad. (Berglez, 2000: 205) I vår analys handlar det dock framförallt om att studera hur mycket författaren lämnar till läsarens förkunskaper, det vill säga vad läsaren får fylla i själv. Koherens kan vidare delas in i två olika nivåer. Global koherens syftar till textens huvudsakliga och allomfattande mening. Denna globala koherens bygger på mindre textpartier. Studiet av dessa enskilda textpartier handlar därmed om lokal koherens. (Berglez, 2000: 205) Vår studie behandlar till största del just denna sistnämnda nivå av koherens.

En viktig del i vår studie är analys av implikationer, vilket är mikrostrukturens andra perspektiv. Implikationsanalys innebär att man tittar på förekomsten av irrelevant eller överflödig information i nyhetstexten i förhållande till vad nyheten utger sig för att behandla. (Berglez, 2000: 205-206) I vår analys kommer vi att titta mycket på hur civilt lidande lyfts fram i nyheter där den typen av information bör betraktas som irrelevant.

Även det sista perspektivet av analys på mikrostrukturell nivå är av stor vikt för vår text. Att analysera stilmässiga faktorer kan göras på såväl syntaktisk- som lexikal nivå. (Berglez, 2000: 206) Vi kommer emellertid att fokusera på analys av den lexikala stilen då vi inte ämnar trampa allt för mycket i det lingvistiska träsket. Den lexikala stilen innebär stilen på de ord som förmedlas. En analys på detta plan syftar således till att uppmärksamma vilka ord journalisten använder för att beteckna en särskild sak eller händelse. (Berglez, 2000: 206)

Med ovanstående i åtanke kommer vi att arbeta utifrån ett analyschema som ser ut som följer:

- Redogörelse av nyhetsartikelns huvudsakliga innehåll.

- Analys på makrostrukturell nivå.
- Analys på mikrostrukturell nivå.

3.2 Kvantitativ innehållsanalys light

Termen innehållsanalys används i regel för att beskriva analyser där tillvägagångssättet består i att kvantifiera, det vill säga räkna förekomsten av eller mäta vissa företeelser i texter. (Boréus & Bergström, 2005: 43) Varje del av analyskapitlet inleds med just den typen av analys, vi har dock valt att benämna vår innehållsanalys som ”light” i sitt utförande. Detta beror dels på att innehållsanalysen endast är en kompletterande analys till vår huvudanalys och dels på att vårt arbetssätt skiljer sig något från en konventionell kvantitativ innehållsanalys.

Vid en kvantitativ innehållsanalys är ett första steg att konstruera ett analysverktyg som anger vad det är som skall noteras i materialet. Ett sådant verktyg kallas vid manuell analys för kodschema, vilket är ett schema som i detalj redogör för vilka noteringar som skall göras i de texter som är föremål för analys. Vid datorbaserad analys kan istället en ordlista som talar om för datorn vilka ord som skall uppmärksammas vara att föredra. (Boréus & Bergström, 2005: 49) I vår innehållsanalys har vi använt oss av en lättare form av kodschema bestående av fem kodningsenheter baserade på de attribut, med samma begreppsdefinitioner som ovan, som står till grund för vår huvudanalys:

1. Allmänt civilt lidande
 - 1.1 Allmänt civilt lidande på bild
2. Body count
 - 2.1 Body count med distinktion mellan kombattanter och civila
3. Lidande barn

En kodningsenhet är kort och gott en benämning för de företeelser som noteras och sedan räknas i undersökningen. (Boréus & Bergström, 2005: 49) Med undantag för kodningsenheten ”body count” är samtliga av sådan art att de kräver ett visst, eller stort, mått av egen tolkning, varför statistiken samlades in på manuell väg.

3.2.1 En komparativ ansats: Bollplanksprincipen

Vår innehållsanalys har en komparativ ansats som vi valt att kalla för bollplanksprincipen. I alla figurer finns nämligen siffror från två konflikter representerade. Likt tidigare nämnt rör det sig, förutom Israels operation gjutet bly i Gaza, om USA:s invasion av Irak, mars 2003. Syftet med att presentera statistik från en annan konflikt är för att tillhandahålla perspektivet hur svensk media

agerat vid tidigare tillfällen. Vidare anser vi att det ger mer substans åt våra slutsatser om vi med statistik kan demonstrera huruvida en omfattande viktigmisering av en av parterna i en konflikt är kutym i svensk media eller inte.

Anledningen att vi valt att benämna detta tillvägagångssätt ”bollplanksprincip” snarare än komparativ metod beror på att kriget i Gaza står i fokus i analysen, medan invasionen av Irak blott används för att kasta ljus åt vissa aspekter av den. Ett på många sätt liknande tillvägagångssätt går att hitta i Kristina Jönssons ”Translating Foreign Ideas into Domestic Practices”. Jönsson gör här en fallstudie över farmaceutiska policier i Laos, men använder Vietnam för att jämföra vissa aspekter. (Jönsson, 2002: 37) Meningen med och utförandet av förfarandet sammanfattas här på ett träffande sätt:

[...]I find it useful to use two examples [...] when identifying theoretically interesting points. Thus, Vietnam and the Vietnamese NDP are used in order to compare certain aspects of the policy process. Consequently, the study is not methodologically truly comparative in character. (Jönsson, 2002: 37-38)

Precis som i vår studie får Vietnam i Jönssons bok mer rollen som ett bollplank än som jämbördigt jämförelseobjekt i Jönssons analys.

Anledningen att vi valde invasionen av Irak som bollplank för vår analys kan härledas till ett flertal faktorer. För det första var Israels attack mot Gaza och de allierades attack mot Irak tämligen lika i sitt utförande med inledande avståndsangriff från luft och hav, uppföljt av en markoffensiv. Vidare handlar det om två tidsmässigt liknande konflikter då såväl kriget i Gaza som invasionen av Irak¹ pågick i ungefär en månads tid. (Allawi, 2007: 89 & Zanotti, Sharp, Migdalovitz, Addis & Blanchard, 2009: 2) För det andra ville vi ha en konflikt med liknande nyhetsvärde. Johan Galtung och Mari Holmboe Ruge menar att ju mer en elitnation är involverad i en händelse desto högre nyhetsvärde får den. (Galtung & Holmboe Ruge, 1965) Det var således aldrig aktuellt att jämföra med Darfur eller Sri Lanka, utan med en konflikt som involverade USA var nyhetsvärdet automatiskt högt. För det tredje ville vi använda en konflikt med ett högt antal civila offer. Detta eftersom vi ville utesluta möjligheten att eventuella skillnader berodde på att kriget i Gaza faktiskt skördat fler civila offer. De allierades invasion av Irak kostade 7500 civila irakier livet, (IBC, 2005: 1-5) vilket alltså är minst 8 gånger så många civila offer som i kriget i Gaza. För det fjärde ansåg vi det viktigt att använda oss av en konflikt som låg vår fallstudie någorlunda nära i tiden. Kommunikationsmöjligheterna är idag otroligt mycket bättre än vid USA:s intåg i Vietnam, eller för den sakens skull vid Falklandskriget, varför medias rapportering från konflikter ser helt annorlunda ut idag. Detta har resulterat i en stor förändring under de senaste tio åren som inneburit att media idag har en helt annan möjlighet att påverka den allmänna opinionen och politiska ledare. (Liebes & First, 2003: 60)

¹ Notera att vi syftar explicit till invasionen av Irak, inte kriget som helhet. Detta pågår fortfarande.

3.3 Metodologisk diskussion

Våra metodologiska val är av sådan art att de kräver ett visst mått av förklaring. Vi har ovan valt att benämna vår kritiska diskursanalys i kombination med en lättare innehållsanalys med bollplanksprincip för samlingsnamnet; Bricoleur. Detta är ett franskt ord som saknar direkt motsvarighet i det svenska språket men som av ekonomihistorikern Jonathan Metzger översatts till mångsysslare. Termen syftar här till att man inte låser sig till ett tillvägagångssätt, utan nyttjar så många kanaler som möjligt i syfte att nå högre förståelse. (Metzger, 2005: 16) Traditionellt är det emellertid så att kvalitativ- och kvantitativ metod används av olika forskare, i syfte att besvara olika ting och för att svara på olika frågor. (Read & Marsh, 2002: 231-232) Vad gäller diskursanalys ses denna i regel som en exklusivt kvalitativ metod, (Henwood, 1996: 37) varför inblandningen av en kvantitativ analys säkert kan anses problematisk. Det finns emellertid två anledningar varför en kombination av olika metoder är fruktbar. För det första kan fallet vara att en metod ensam inte kan svara på den aktuella frågeställningen. För det andra anser många forskare att man genom att kombinera metoder ökar studiens validitet. (Read & Marsh, 2002: 237).

Vad gäller vår studie stämmer båda dessa faktorer in. Vi menar att det är svårt på att svara på frågan huruvida en viktimisering skett genom kvalitativ metod och att det är vanskligt att svara på vilka uttryck en sådan viktimisering tagit genom kvantitativ metod. Inte minst för att validiteten kan bli lidande i båda fallen. Vidare skänker vår kvantitativa studie såväl ytterligare validitet som legitimitet åt vår huvudanalys, tillika kvalitativa studie. Detta eftersom de ger en statistisk grund som demonstrerar hur vanligt förekommande de olika attribut vi tar upp i den kvalitativa studien är i stort.

Nämnas bör också att diskursanalysen är långt ifrån främmande för olika infallsvinklar. Jørgensen och Phillips beskriver det hela på följande sätt; "The view is that different perspectives provide different forms of knowledge about a phenomenon so that, together, they produce a broader understanding." (Jørgensen & Phillips, 2002: 4) Med denna ansats i åtanke är det föga förvånande att kvantitativ metod och diskursanalys har varit föremål för kombination i tidigare studier. (Henwood, 1996: 37)

Det finns också en del likheter mellan diskurs- och innehållsanalys i tillvägagångssätt vilket gjorde kombinationen till en fördel. Som diskursanalytiker arbetar man i regel med nyckelbegrepp/speciella fraser ur sin data. (Gee, 1999: 97) De attribut som vi utkristalliserade som vår diskursanalys nyckelbegrepp var samma som stod till grund för kodschemat i vår innehållsanalys.

Avslutningsvis bör det dock säga att vi är väl medvetna om problematiken i att kombinera kvalitativ- och kvantitativ metod. (Read & Marsh, 2002: 233-234) Detta är en av anledningarna att vi är noga med att göra en distinkt skillnad på vilka delar av studien som är kvantitativa och vilka som är kvalitativa. Det är viktigt att lyfta fram att vår huvudanalys är en kritisk diskursanalys av kvalitativ art och att vår kvantitativa innehållsanalys är en komplimenterande del av studien i syfte att skänka validitet och legitimitet åt huvudanalysen.

4 Analys: Viktimiseringen av Gaza

Nedan följer vår analys av huruvida och hur Gaza viktimerats av svensk media. Likt nämnt ovan innehåller varje del en kortare presentation med statistisk grund för våra antaganden och därefter kritisk diskursanalys av två nyhetsartiklar.

4.1 Allmänt civilt lidande

Konflikt	Allmänt Civilt lidande
Israel-Gaza	84%
USA-Irak	40%

Tabell 1 Andelen artiklar i % innehållandes redogörelse för allmänt civilt lidande i Aftonbladet och Svenska Dagbladet.²

Ett viktigt steg för att kunna utröna huruvida det skett en viktimering av Gaza i svensk media eller inte är hur frekvent närvaron av attributet allmänt civilt lidande är i de svenska tidningarna. Likt nämnt ovan innefattar attributet all form av civilt lidande direkt orsakat av konflikten och ju oftare attributet förekommer desto viktigare kommer det att anses vara av läsarna. Likt tabell 1 avslöjar förekom redogörelser av allmänt civilt lidande i 84% av nyhetsrapporteringen från kriget i Gaza. Därmed kan man definitivt tala om allmänt civilt lidande som ett huvudattribut i rapporteringen från kriget. Tabell 1 avslöjar också att attributet inte hade alls lika framträdande roll vid rapporteringen från invasionen av Irak där 40% av artiklarna innehöll utsagor om allmänt civilt lidande. Således kan man också dra slutsatsen att detta torde vara något unikt för Israel-Gaza-konflikten.

En annan viktig aspekt av redogörelsen av det civila lidandet är användandet av bilder. Då bilder kan förtälja en historia utan ord och fungera som symboler för en händelse är det oftast bilderna som fungerar som framtida referenser till ett händelseförlopp.

Vi presenterar här en tabell som redogör för hur många av artiklarna i svensk media som innehöll bilder på lidande civila palestinier:

² Resultatet presenterat i tabellen är baserat på artiklarna listade under pressreferenser nedan.

Konflikt	Civilt lidande på bild
Israel-Gaza	44%
USA-Irak	15%

Tabell 2 Andelen artiklar i % innehållandes bilder på civilt lidande i Aftonbladet och Svenska Dagbladet.³

Tabell 2 visar att 44% av artiklarna om kriget i Gaza innehöll bilder på lidande civila palestinier. Det är således inte oävet att hävda att svenska folket matades med bilden av ett lidande folk som representativt för kriget. Detta blir extra tydligt i en jämförelse med Irak där endast 15% av artiklarna innehöll bilderna på civilt lidande irakier. Nämnas bör att bilderna från Gaza var av betydligt blodigare karaktär än de från Irak. Detta trots att de allierades invasion kostade åtta gånger så många civila människoliv och att militära bedömare förklarat att ingen stridande armé någonsin gjort så mycket för att skona dem som befann sig under attack som i fallet Israel under kriget i Gaza. (Poirier Martinsson, 2009: 28) Det kan alltså mycket väl ha varit tal om ett försök att uppnå en så kallad CNN-effekt från medias sida.

Med dessa siffror i bakhuvudet tittar vi nu närmre på hur typiska artiklar som tog upp allmänt civilt lidande såg ut.

4.1.1 ”Det är en massaker”

Dagen efter Israel inledde operation gjutet bly publicerade Aftonbladet artikeln ”Det är en massaker” som redogjorde för händelseförloppet dagen innan. Det var således en av de första artiklarna som skrevs om konflikten och satte därmed tonen för rapporterna som komma skulle. I artikeln beskriver författarna resultatet av de inledande attackerna som Israel genomförde med F16-plan mot Hamas polisstationer och myndighetsbyggnader runt om på Gazaremsan. Fokus ligger emellertid på det civila lidande dessa attacker genererade, varför artikeln beskriver händelseförloppet med ständiga referenser till fulla bårhus och kaotiska sjukhus. (Edblom, Karlsson, Gårdsäter, Hassona & Gezelius, 2008)

Vad gäller nyhetstextens tematiska och schematiska struktur är huvudattributet utan tvekan förödelsen för civila palestinier i Gaza efter det initiala anfallet. Detta eftersom såväl rubrik, underrubrik och ingress beskriver att 270 människor stupat och i ingressen framgår också att sjukhusen är fulla och att det finns stor rädsla för nya attacker. Någon redogörelse för huruvida det är civila eller kombattanter/Hamaspersonal görs ej i de tematiskt och schematiskt viktigaste delarna. Av bilderna (två, till synes, civila män som bär bort en kropp ur en ruin och en far som bär på sitt skadade barn) och tonen i artikeln i rubrik, underrubrik

³ Resultatet presenterat i tabellen är baserat på artiklarna listade under pressreferenser nedan. I fallet USA-Irak fanns emellertid inte några bilder kvar för beskådan via svd.se, således är statistiken för de allierades invasion av Irak enbart baserad på artiklar från Aftonbladet. En studie av bildtexterna på svd.se visar dock att siffran troligtvis hade sänkts en aning om bilderna från Svenska Dagbladet funnits representerade i statistiken.

och ingress att döma framstår det emellertid som att en majoritet är civila offer. (Edblom, Karlsson, Gårdsäter, Hassona & Gezelius, 2008) Detta visar sig i synnerhet i rubriken eftersom begreppet massaker nyttjas, vilket Svenska Akademiens Ordbok definierar som ”nedgörande (mördande, dödande) av en mängd (värnlösa) människor”. (SAOB, 2008) Först långt ner på artikelns nedre hälft specificerar författarna att ”[m]ajoriteten av de omkomna ingick i Hamas polisstyrkor, men bland offren fanns också civila.” (Edblom, Karlsson, Gårdsäter, Hassona & Gezelius, 2008) Artikeldelen där detta stycke ingår har emellertid rubriken ”Sökte sina söner” och specificeringen av de omkomna kopplas till följande mening; ”Gatorna fylldes snart av desperata kvinnor som letade efter sina män och söner.” (Edblom, Karlsson, Gårdsäter, Hassona & Gezelius, 2008) Även när det fastslags att en majoritet av de dödade tillhörde Hamas är det alltså det civila lidandet som ligger i fokus.

Värt att nämna är också att det är först i den sista av sex artikeldelar som författarna redogör lite närmre för orsakerna till Israels anfall. I ingressen benämns anledningen kort och gott som hämnd. Således är det attributet hämnd man vill tillskriva de bakomliggande orsakerna, snarare än att ” Hamas valde att inte förlänga vapenvilan som [...] rått i sex månader” (Edblom, Karlsson, Gårdsäter, Hassona & Gezelius, 2008) vilken är den senare beskrivningen.

Vad gäller artikelns mikrostrukturella nivå lämnas en del åt läsaren själv att fylla i. I synnerhet finns en faktaruta kopplad till artikeln som redogör för artikelns historia och förkunnar att konflikten om landet började på 1940-talet. Eftersom det är just en faktaruta är det fullt naturligt att man som läsare inte överröses med information men samtidigt bör man just därför kunna förvänta sig ett visst mått av objektivitet. Ett exempel ur faktarutan där läsaren måste besitta stor förkunskap om konflikten för att få en rättvis bild genom faktarutan är punkt två: ”1948-49 Det arabisk-israeliska kriget där Israel tar 40 procent av det palestinska territoriet.” (Edblom, Karlsson, Gårdsäter, Hassona & Gezelius, 2008) En hänvisning till att det var arabförbundet som startade kriget (Groth, 2002: 293) hade givetvis gett en mer nyanserad bild. Nu framstår det istället som att Israel initierade kriget i syfte att roffa åt sig mer land.

Det hade också varit intressant att veta lite mer om vem Yahya Hassona, som beskrivs som Aftonbladets utsände i Gaza, (Edblom, Karlsson, Gårdsäter, Hassona & Gezelius, 2008) är. Detta eftersom svenska journalister inte hade tillgång till området, vilket innebär att Hassona är en palestinsk journalist. Detta, om inte omöjliggör så åtminstone, försvårar Hassonas möjlighet att vara objektiv. Således hade informationen om att Hassona är en palestinsk journalist varit en bra sak att belysa i artikeln, istället framstår Hassona som en svensk journalist, anställd av Aftonbladet och utsänd till Gaza med enda syfte att göra reportage om den pågående konflikten.

Vidare förekommer det en rad implikationer, det vill säga onödiga och irrelevanta informationer, som ytterligare viktimerar Gaza i artikeln. Vi har tidigare nämnt att redogörelsen för att majoriteten av dödsoffren tillhörde Hamas kopplades till att mödrar sprang runt i desperation och letade efter sina söner. Detta är i sammanhanget givetvis totalt irrelevant och får effekten att fokus går bort från det faktum att majoriteten döda var från Hamas. Ett annat tydligt

exempel på implikation är följande; ”Enligt israelisk militär har minst 230 mål beskjutits, med stor förödelse som följd.” (Edblom, Karlsson, Gårdsäter, Hassona & Gezelius, 2008) ”Med stor förödelse som följd” är i sammanhanget inte bara irrelevant, utan placeringen får det dessutom att framstå som att det är enligt israelisk militär som förödelsen är stor. Detta får effekten att det blir en legitim sanning att förödelsen är stor. Om personerna som skjutit bomberna ”erkänner” att de orsakat stor förödelse måste den givetvis vara enorm. Israel har emellertid genom hela kriget hävdad att förödelsen och det civila lidandet varit så liten som möjligt. (Israel Ministry of Foreign Affairs, 2009)

Den lexikala stilen är väldigt hård mot Israel. Detta illustreras inte minst genom att de bakomliggande anledningarna för Israels anfall beskrivs som hämnd. Vidare beskrivs anfällen som att Israel ”lät” bomberna regna över Gaza med blodbad som följd. (Edblom, Karlsson, Gårdsäter, Hassona & Gezelius, 2008) Eftersom detta blodbad sedan direkt kopplas till civilt lidande får detta definitivt Israel att framstå som en stor och ond gärningsman som låter bomber regna över oskyldiga civila.

4.1.2 ”De beskjuiter oss var femte minut”

Dagen efter det att Aftonbladet publicerat artikeln om Gazaoffensiven analyserad ovan, publicerar Svenska Dagbladet artikeln ”De beskjuiter oss var femte minut”. Artikeln består till största del av intervjuer med Gazabor som lämnar sina vittnesmål om hur de upplever kriget. Fokus ligger på att kriget inte handlar om Israel mot Hamas, utan Israel mot det palestinska folket.

Artikeln har alltså en inriktning på det palestinska intrycket av konflikten, vilket klart framgår i rubriken. ”Oss” syftar här klart till civila palestinier, vilket framgår av ingressen; ”Kriget är inte längre mellan Hamas och Israel utan mellan Israel och det palestinska folket”. (Hammargren, 2008) Dock påpekas i ingressen att det också finns Gazabor som i tystnad hoppas på att Hamasregimen skall störtas. (Hammargren, 2008) Eftersom även denna artikel publicerades i ett väldigt tidigt skede av konflikten innebär det att många skapar sin uppfattning om konflikten utifrån den.

Det är uppenbart att det civila lidandet i Gaza är artikelns huvudattribut. Efter rubrik och artikel utgör detta ämne artikelns första del där författaren använder sig av intervjuer med lokalbefolkningen. Först i artikelns sista del behandlas att det också finns dem som vill bli av med Hamas. (Hammargren, 2008) Således har det en betydligt mindre viktig roll än det motsatta perspektivet. Att artikeln är baserad på intervjuer gör objektiviteten i det som framförs är att ifrågasätta. Lokalbefolkningen som utsätts för bombräder tenderar att inte alltid vara på samma sida som de som utför nämnda räder. Således hade ett israeliskt perspektiv på Gazabornas kommentarer varit att föredra. Detta får emellertid läsaren fylla i på egen hand. Nämnas bör också att den lexikala stilen av natur är hård eftersom artikeln, som sagt, är baserad på intervjuer.

I en av intervjuerna hävdar Khalil Shahin, som arbetar för Palestinian Center for Human Rights, att ”[d]et här är som massakern i Sabra och Shatila i Beirut

1982[...]”(Hammargren, 2008) Läsaren får själv fylla i vad som hände 1982, och Shahins uttalande diskuteras inte vidare, utan istället kopplas det till att palestinierna egentligen vill ha fred. Likadant målar man upp bilden av Israel som det stora, elaka monstret när man tar upp att ”Vi här i Gaza upplever det inte som att det är Hamas som blir angripna utan det palestinska folket i stort. Offentliganställda Fatahmänniskor, som läkare och lärare, gör vad de kan för att hjälpa till.” (Hammargren, 2008) Man utmålar och likställer alltså alla palestinier, oavsett om de bor på Västbanken och vill ha fred, eller skjuter raketer från skoltak i Gaza. Då framställer man ytterligare att Israel är en fiende som alla måste samlas och kämpa mot.

På slutet tas det, likt nämnt ovan, upp att det finns palestinier som önskar att Hamas skall störtas. ”De minns lugnare dagar, när Gaza visserligen var ockuperat av israelisk militär, men när de inte behövde leva under ständig blockad, när de kunde resa in och ut eller jobba i Israel.” (Hammargren, 2008) Detta sista stycke kopplas emellertid inte till några intervjuer, och får således inte samma personliga känsla som övrigt material i artikeln.

4.2 Body count

Konflikt	Body count
Israel-Gaza	64% (28%)
USA-Irak	14% (93%)

Tabell 3 Andelen artiklar i % innehållandes redogörelse för hur många personer som vid tiden för artikelns publicering dött totalt i konflikten. Siffran inom parantes visar hur många av dessa artiklar som gjorde en klar distinktion mellan kombattanter och civila vid presentationen av dessa siffror.⁴

Det andra attributet vi studerar för att se ifall det skett en viktigmisering av Gaza i svensk nyhetsrapportering är ”body count”. Detta syftar alltså till publicering av siffror som redogör för det totala antalet dödade personer. Mest intressant för vår studie är emellertid huruvida dessa siffror gör en klar distinktion mellan stupade kombattanter och civila. Att 64% av artiklarna i Aftonbladet och Svenska Dagbladet innehöll en redogörelse för det då totala antalet dödade visar att det ansågs vara viktig information att delge. Detta blir extra tydligt i en jämförelse med samma siffror för rapporteringen från de allierades invasion av Irak där endast 14% innehöll body count-statistik som således i det fallet ansågs mindre viktig. Något som däremot var av vikt i nyhetsartiklar som behandlade invasionen av Irak var att göra en distinktion mellan kombattanter, det vill säga giltiga mål, och civila. Detta skedde i 93% av artiklarna. Samma sak går inte att säga om kriget i Gaza där blott 28% av artiklarna gjorde en sådan distinktion.

⁴ Resultatet presenterat i tabellen är baserat på artiklarna listade under pressreferenser nedan.

Av detta kan man dra slutsatsen att det ansågs vara av vikt att presentera siffror om det totala antalet döda men att det ansågs mindre viktigt att göra en distinktion mellan stupade kombattanter och stupade civila. Här nedan kommer vi närmare undersöka huruvida detta bidragit till att svensk media framställt konflikten som ett krig mellan den israeliska försvarsmakten och civila palestinier.

4.2.1 ”Bombningarna är ett av flera steg”

Aftonbladet publicerar den 30:e december artikeln ”Bombningarna är ett av flera steg” som behandlar israels premiärminister, Ehud Olmerts, uttalande om att Israel efter några dagars luftangrepp nu är redo för att inleda en markoffensiv. Vidare behandlas de luftanfall som skett under natten, samt att Tjeckiens utrikesminister Karel Schwarzenberg anses stödja Israel i konflikten. Ett återkommande element i artikeln är redogörelsen för antalet döda palestinier. (Gårdsäter, 2008b)

Rubriken ”Bombningarna är ett av flera steg” tyder på att nyhetens huvudattribut är Ehud Olmerts uttalande och Israels fortsatta krigföring i Gaza. Direkt i ingressen kopplas emellertid rubriken till att dödssiffran fortsätter att stiga och författaren redogör för att 375 palestinier nu dött. Någon distinktion över hur många av de döda som är kombattanter respektive civila görs inte och författaren lämnar heller ingen källa till siffrorna. (Gårdsäter, 2008b) Upplägget innebär att Israel framställs som stor och ond då man ämnar fortsätta sin offensiv trots att 375, till synes oskyldiga, människor dött. Vidare innebär den totala dödssiffrans placering högst upp i ingressen att det bör ses som ett av huvudattributen för artikeln.

Vid en analys på mikrostrukturell nivå stärks uppfattningen om framställningen av Israel som ondskefull gärningsman och Gaza som oskyldigt offer ytterligare. Artikeln fortsätter likt rubrik och ingress att koppla israeliska uttalanden till döda palestinier. Efter att ha redogjort för att Israels biträdande försvarsminister, Matan Vilnai, anser att stridigheterna måste fortlöpa för att förändra säkerhetsläget i södra Israel, berättar författaren att nattens flyganfall krävt minst 12 palestiniers liv, samt att två systrar dödats under morgonen. (Gårdsäter, 2008b) Den lexikala stilen är hård och Israels flyganfall beskrivs som ”[d]et skoningslösa våldet i Gaza”. (Gårdsäter, 2008b) Vidare sker en rad exempel på utelämnandet av information och tilläggandet av i sammanhanget irrelevant sådan. Ett bra exempel på detta är fallet med de två dödade systrarna. Artikelförfattaren är här noga med att berätta att de två flickorna var systrar och att de var fyra och elva år gamla. Det framgår också att de dog vid en israelisk räd mot en åsnekärra. Däremot utelämnas helt syftet med den israeliska räden, (Gårdsäter, 2008b) varför det framstår som att IDF helt sonika attackerat en slumpmässigt utvald åsnekärra och då dödat två flickor.

4.2.2 Invånare försöker fly Gaza

I SvD:s artikel ”Invånare försöker fly Gaza” redogörs för den panik och det kaos som råder i Gaza efter det initiala skedet av Israels markoffensiv. Huvudhandlingen är att folk försöker fly krigszonen men att detta är omöjligt. Man visar också på hur många som dött i anfallen och att det finns svenska medborgare bosatta i Gaza som försöker fly.

Rubriken talar sitt klara språk. Artikelns tar sin utgångspunkt i det civila lidandet i Gaza. I ingressen kan man se åt vilket håll det bär av. Att de civila försöker fly kopplas nämligen till att ”Många människor har dödats i striderna i Gazaremsan.” (Bengtsson, 2009b) Återigen blir artikeln ett exempel på att man buntar ihop alla palestinier på Gazaremsan och utmålar dem som civila, oavsett om de är poliser, terrorister, kombattanter eller de facto civila. Denna tematiska struktur fortlöper i artikeln, det vill säga civilt lidande kopplas till body count.

På mikrostrukturell nivå uppenbarar sig en hård lexikal stil och flera fall av koherens och implikationer. Bland annat beskrivs hur familjer flyr undan israeliska styrkor, ungefär som att om de inte springer kommer israelerna att döda dem alla obönhörligen. (Bengtsson, 2009b) Man får det därmed att verka som om israelerna inte gör skillnad på civila och kombattanter, utan bara vill ta kål på alla i Gaza. Det lämnas heller aldrig någon klar distinktion över hur många som är stridande part och hur många som är civila när man redogör för det totala antalet döda. Den enda distinktion som görs är att 87 av de döda är barn. (Bengtsson, 2009b) Därmed framstår Israel som stor och ond gärningsman, medan Gaza porträtteras i form av oskyldiga civila offer.

Artikeln lämnar också mycket åt läsaren att fylla i själv. Författaren tar upp att det rasar tunga strider vid ett flyktingläger, (Bengtsson, 2009b) men gör så utan att nämna Hamas som en stridande part. Det är ett logiskt antagande att det vid ”tung strider” finns minst två sidor som skjuter på varandra. Istället kopplas återigen informationen till antalet döda i Gaza och det blir därför lätt att det uppfattas som att en militärmakt avrättar flyktingar i ett flyktingläger.

4.3 Lidande barn

Konflikt	Lidande barn
Israel-Gaza	46%
USA-Irak	14%

Tabell 4 Andelen artiklar i % innehållandes redogörelse för lidande barn i Aftonbladet och Svenska Dagbladet.⁵

⁵ Resultatet presenterat i tabellen är baserat på artiklarna listade under pressreferenser nedan.

Den första aspekten Christie menar karaktäriserar det idealiska offret är att offret i fråga är svagt. Barn/Mycket unga människor passar således särskilt bra som idealiska offer. (Christie, 2001: 48) I den svenska nyhetsrapporteringen från krigets Gaza låg också mycket av fokus på de allra minsta. Faktum är att 46% av nyhetsartiklarna i Aftonbladet och Svenska Dagbladet behandlade barnen i Gaza. Detta kan jämföras med det inledande skedet av de allierades invasion av Irak där endast 14% av nyhetsrapporteringen ägnades åt barnen i kriget.

4.3.1 När bensinen tar slut dör barnen

På nyårsafton 2008 publicerades artikeln, ”När bensinen tar slut dör barnen”, i Aftonbladet. En artikel som har sin utgångspunkt i lidandet på barnintensiven på ett av Gazas största sjukhus. Där tas det upp hur lidandet är utbrett bland de 60 barn som finns under läkaren Redwan Hassonas vård som ett resultat av bristande resurser såsom mediciner och elektricitet. Vidare sammanfattas kriget i övrigt med offerstatistik och en kort inblick i händelserna som ägt rum under den aktuella dagen. (Ohlsson & Hassona, 2008)

Artikeln är i stort indelad i två delar. Den första delen är större och behandlar den misär som finns på sjukhuset i Gaza City, den andra, betydligt mindre delen, avhandlar krigets effekter sett till antalet dödsoffer. Även israeliska beskjutningar av området som ägt rum under dagen tas upp av författarna. (Ohlsson & Hassona, 2008) Det är alltså klart att det viktigaste i innehållet är själva misären och kriget i övrigt mer finns med som en utfyllnad och en anledning att rapportera om det huvudsakliga innehållet.

Rubriken vittnar om att det viktigaste i artikeln är barnen i Gaza, och det öde som väntar dem om bensinen som driver sjukhusets elförsörjning tar slut. Underrubriken tar upp situationen med de överfulla sjukhusen och bristen på sjukvårdsmateriel. Ingressen i sin tur tar upp vad läkaren Redwan Hassona tycker och tänker om den rådande situationen på sjukhuset. Läkaren citeras här och uttalandet kan kopplas till rubriken; ”När bensinen tar slut kan vi inte driva reservgeneratoren. Då slutar kuvöser och respiratorer fungera.” (Ohlsson & Hassona, 2008)

Som läsare krävs en viss förkunskap om konflikten eftersom den israeliska och egyptiska blockaden mot Gaza inte nämns i artikeln. Denna torde vara den i särklass största anledningen till bristen på medicin, läkemedel, bränsle till elverket och medicinsk materiel. Istället framstår det som att situationen på sjukhuset är ett direkt resultat av operation gjutet bly. Det framgår heller inte ifall de barn som vistas på intensivavdelningen i fråga gör det för att de skadats som en direkt följd av ovan nämnda operation, eller ifall de blivit sjuka eller skadade av andra anledningar. Dock förefaller det som att kriget är orsaken till att barnen vårdas på sjukhus, detta eftersom att anledningen till att de vårdas aldrig ens tas upp och att artikeln är direkt kopplad till rapporteringen från kriget. Detta ses inte minst i att man tar upp generella krigsaspekter i artikeln.

Fokus på artikeln ligger på barnen vilket märks tydligt när man redogör för resultatet av gårdagens israeliska attacker mot Gaza. Den irrelevanta information som finns med i rapporteringen från kriget innehåller bland annat att två av de som dödats dagen innan var ”två små systrar, fyra och elva år gamla.” (Ohlsson & Hassona, 2008) Detta är också ett exempel på utelämnandet av vital information. Författarna skriver nämligen att elva palestinier dödades men berättar inte hur många av dessa som var kombattanter. Istället gör man kopplingen till de små systerarna som dödades. Detta gör att det framstår som att det endast var civila offer varav många var barn. Det gör heller inte att läsaren kan bilda sig en uppfattning om huruvida attacken var befogad eller lyckad ur säkerhetssynpunkt.

4.3.2 Lekande barn dödade i Gaza

”Lekande barn dödade i Gaza” inleder med att berätta att tre palestinska barn dödats av israeliska flyganfall. Det visar sig emellertid att nyhetens huvudsakliga innehåll består av en demonstration mot Israel och för Hamas, som hållits av palestinier i Ramallah, på Västbanken. Vidare ges lite inblick i krigsförloppet, samt att Israel skickat ned flygblad till Gazaborna som uppmanar dem att avslöja var Hamas ramper för raketskjutning finns. (Gaza/New York TT-AFP, 2009)

Ser man till artikelns tematiska struktur är den av tämligen konfunderande art. Det råder nämligen inga tvivel om att huvudhändelsen i artikeln är de lekande barnens död. Detta eftersom händelsen exklusivt utgör såväl rubrik som ingress. Den första delen av artikeln berättar vidare om barnen, men efter att ha redogjort för hur många som hittills fallit offer för kriget, samt berättat att ett israeliskt flerfamiljehus träffats av Hamasraketer byter man ämne och övergår till att redogöra för en demonstration som hållits på Västbanken. Demonstrationen utgör, liksom nämnt ovan, den absoluta majoriteten av utrymmet i artikeln men nämns överhuvudtaget inte i rubrik och ingress, (Gaza/New York TT-AFP, 2009) varför den som händelse är av underordnad betydelse för artikeln tematiskt och schematiskt. Att demonstrationen tas upp i samband med en huvudhändelse som är tre barns död är det lätt att göra kopplingen att detta skulle skett i anknytning till varandra., det vill säga att demonstrationen skulle ha anordnats som en följd av barnens död. Långt ner i artikeln framgår emellertid att protesterna skett på grund av att Hamas utlyst dagen till en "vredens dag" och att de är mot Israels bombningar i allmänhet. (Gaza/New York TT-AFP, 2009) Demonstrationen och de döda barna har således väldigt lite med varandra att göra.

Saknar man förkunskap om geografin i Mellanöstern är det lätt att tro att demonstrationerna hållits på Gazaremsan, just eftersom de kopplas till stridigheterna där och det inte explicit nämns att Ramallah är en stad på Västbanken. Man bör även betrakta rapporteringen om demonstrationen som sådan som irrelevant information eftersom huvudhändelsen, som sagt, är tre barn som dog när de lekte. Detta är också ett sannerligen ypperligt exempel på närvaron av irrelevant information i syfte att framställa gärningsmannen som ond. Att barnen lekte när de dödades är i sammanhanget helt oviktigt, men väcker

känslor och empati för dessa oskyldiga offer hos läsaren. Följaktligen framställs Israel som en stor och ond gärningsman.

5 Konklusion

Vår första fråga gällde huruvida det skett en viktimisering av Gaza. Vi har ovan argumenterat för att om så är fallet torde civilt lidande palestinier lyfts fram som ett huvudattribut i svensk nyhetsrapportering, på ett sådant sätt att konflikten framstår som ett krig mellan israeliska soldater och civila Gazabor. Vår lättare form av kvantitativa innehållsanalys pekar tydligt på att så har varit fallet. I 84% av nyhetsartiklarna redogjordes för civilt lidande palestinier, i 44% av artiklarna visades bilder på lidande civila och i 46% av artiklarna redogjorde man för lidande barn i Gaza. Detta visar tydligt att civilt lidande varit ett huvudattribut i svensk medias rapportering från kriget. Eftersom hela 84% av artiklarna innehöll rapporter om civilt lidande pekar det också på att konflikten framställts som en batalj mellan israeliska soldater och civila palestinier. Denna bild stärks ytterligare av body count-statistiken vi presenterat. Faktum är att 64% av artiklarna innehöll en sammanställning över hur många dödsoffer kriget skördat totalt. Endast vid 28% av dessa gjordes en klar distinktion mellan hur många av dessa dödsoffer som var kombattanter och hur många som var civila.

Då vi utgår från andra nivåns agenda-setting menar vi att media kan influera hur människor tänker kring ett ämne genom att välja ut och lägga tyngd på vissa attribut av en händelse samtidigt som man ignorerar andra. Vår slutsats är således också att den allmänna opinionen uppfattat kriget just som en strid mellan soldater och civila. Utifrån detta råder det således inga tvivel att det, utifrån vår definition, skett en viktimisering av Gaza i svensk media.

Vår andra frågeställning behandlar på vilka sätt denna viktimisering tagit sig uttryck. För att svara på detta använde vi oss av en kritisk diskursanalys där vi studerade sex nyhetsartiklar ur ett makro- och mikrostrukturellt perspektiv. Vår analys visar att civilt lidande figurerat huvudattribut i artiklarna och att författarna, genom att lyfta fram vissa attribut och ignorera andra, presenterat ett verklighetsperspektiv där det framstått som att krigsmakten Israel stridit mot de civila i Gaza.

Verklighetsperspektivet formas i olika steg. Vi har kunnat notera att rubrik och ingress ofta anspelar på civilt lidande, vilket per automatik innebär att det blir en huvudhändelse i artikeln. Vidare har vi visat exempel på hur man valt denna typ av rubriker och ingresser när huvudinnehållet i artikeln är något helt annat. ”Lekande barn dödade i Gaza” behandlar exempelvis till största del en demonstration som hållits på Västbanken. Huvudattributet är emellertid att lekande barn dödats i Gaza. Detta är också ett gyllene exempel på hur man i svensk media lagt tyngd vid, för sammanhanget, irrelevanta detaljer, såsom att barnen lekte när de dödades.

Ett genomgående tema i artiklarna har varit att väldigt lite utrymme ägnas åt Hamas, den stridande parten i Gaza. Detta gäller inte bara i fallen av redogörelser

för antalet totala dödsoffer nämnt ovan, utan i allmänhet. Att det var Hamas som bröt vapenvilan nämns exempelvis först längst ner i artikeln ”Det är en massaker”, medan man i ingressen berättar att ”hämnd” ligger bakom Israels attacker. Nämnas bör också att detta är en av få artiklar där det faktum att Hamas valde att inte förlänga vapenvilan tas upp överhuvudtaget. Att Hamas får så litet utrymme innebär att deras närvaro i konflikten uppfattas som oviktig av läsaren. Vi drar slutsatsen att detta är ytterligare ett steg i ledet av framställningen av kriget som ett slag mellan soldater och civila.

Viktimiseringen har också tagit sig uttrycket att historisk information lämnats åt läsaren att fylla i själv. Ett bra exempel på detta har vi tagit upp i artikeln ”När bensinen tar slut dör barnen”. Känner man som läsare inte till Israels och Egyptens blockad mot Gaza är det lätt att uppfatta det som att den dåliga tillgången på exempelvis bränsle beror på operation gjutet bly. Då man dessutom inte berättar huruvida barnen på sjukhuset ifråga är där på grund av kriget kopplar man civilt lidande till de israeliska anfällen, som inte nödvändigtvis har med saken att göra.

Stilmässigt har språket i artiklarna varit hårda mot Israel. Förutom exemplet, nämnt ovan, där landets bakomliggande anledningar till attacken beskrivs som ”hämnd” har detta visat sig genom att attackerna beskrivits som att Israel låtit bomberna regna över Gaza med blodbad som följd. Ständigt närvarande är att redogörelserna för krigsförloppet kopplas till det civila lidandet i Gaza. Även i fall som artikeln, ”Bombningarna är ett av flera steg”, där den israeliska rösten görs hörd ligger fokus på det civila lidandet, genom att varje israeliskt uttalande kopplas till utsagor om lidande och döda palestinier. Detta är också ett av många exempel på hur Israel framställts som en stor och ond gärningsman. Detta är en oundviklig del av viktimiseringen av Gaza, ty ett offer kräver en gärningsman.

Slutsatsen är utifrån detta att svensk media har lyft fram vissa attribut och undanhålla andra, och att detta inneburit att konflikten skildrats som en strid mellan israeliska soldater och oskyldiga civila Gazabor. Det finns, likt Luc Boltanski hävdar, få orsaker till detta bortsett från viljan att väcka opinion. Det är också vår teoretiska utgångspunkt att media besitter möjligheten att påverka denna just genom den form av andra nivåns agenda-setting som skett i det här fallet. Det är således inte oävet att hävda att svensk medias rapportering från kriget baserades på empati för Gaza, snarare än en vilja att presentera en balanserad verklighetsbeskrivning.

6 Referenser

- Allawi, Ali A. (2007) *The Occupation of Iraq: Winning the War, Losing the Peace*. New Haven: Yale University Press.
- Berglez, Peter (2000) ”Kritisk diskursanalys” i Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.) *Metoder i Kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Bergström, Göran & Boréus, Kristina (2005) ”Diskursanalys” i Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.) *Textens Mening och Makt*. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Besova, Asya A. & Chance Cooley, Skye (2008) *Foreign News and Public Opinion: Attribute Agenda-Setting Theory Revisited*. Baton Rouge: Louisiana State University
- Boltanski, Luc (1999) *Distant Suffering: Morality, Media and Politics*. New York: Cambridge University Press.
- Boréus, Kristina & Bergström, Göran (2005) ”Innehållsanalys” i Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.) *Textens Mening och Makt*. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Christie, Nils (2001) ”Det Idealiska Offret” i Åkerström, Malin & Sahlin, Ingrid (red.) *Det Motspänstiga Offret*. Lund: Studentlitteratur.
- Donsbach, Wolfgang (2004) ”Psychology of News Decisions: Factors behind Journalists’ Professional Behaviour” i *Journalism*. Vol. 5: 131 - 157.
- Entman, Robert M. (1993) ”Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm” i *The Journal of Communication*. Vol. 43, no. 4: 51-58.
- Galtung, Johan & Holmboe Ruge, Mari (1965) ”The Structure of Foreign News: The Presentation of the Congo, Cuba and Cyprus Crises in Four Norwegian Newspapers” i *Journal of Peace Research*. Vol. 2, no. 1: 64-91.
- Gee, James Paul (1999) *An Introduction to Discourse Analysis: Theory and Method*. New York: Routledge.
- Groth, Bente (2002) *Judendomen: Kultur, Historia, Tradition*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Henwood, Karen L. (1996) ”Qualitative Inquiry: Perspectives, Methods and Psychology” i Richardson, John T. E. (ed.) *Handbook of Qualitative Research Methods for Psychology and the Social Sciences*. Malden: Wiley-Blackwell.
- IBC (2005) *A Dossier of Civilian Casualties in Iraq 2003-2005*. London: Oxford Research Group.
- Israel Ministry of Foreign Affairs (2009) *Operation Cast Lead: Israel Strikes Back Against Hamas Terror in Gaza*. Jerusalem: http://www.mfa.gov.il/MFA/Terrorism-+Obstacle+to+Peace/Hamas+war+against+Israel/Israel_strikes_back_against_Hamas_terror_infrastructure_Gaza_27-Dec-2008.htm

- Jönsson, Kristina (2002) *Translating Foreign Ideas into Domestic Practices: Pharmaceutical Policies in Laos and Vietnam*. Lund: Lund University.
- Jørgensen, Marianne W. & Phillips, Louise J. (2002) *Discourse analysis as theory and method*. London: Sage.
- Kiousis, Spiro & Wu, Xu (2008) "International Agenda-Building and Agenda-Setting: Exploring the Influence of Public Relations Counsel on US News Media and Public Perceptions of Foreign Nations" i *International Communication Gazette*. Vol. 70: 58 - 75.
- Liebes, Tamar & First, Anat (2003) "Framing the Palestinian-Israeli Conflict" i Norris, Pippa, Kern, Montague & Just, Marion R. (eds.) *Framing Terrorism: The News Media, the Government, and the Public*. New York: Routledge.
- McCombs, Maxwell E. & Shaw, Donald L. (1972) "The Agenda-Setting Functions of Mass Media" i *The Public Opinion Quarterly*. Vol. 36, no. 2: 176-187.
- Metzger, Jonathan (2005) *I Köttbullslandet – konstruktionen av svenskt och utländskt på det kulinariska fältet*. Stockholm: Acta Universitatis Stockholmiensis.
- Pettersson, Elin (2004) *Förvrängda Spegelbilder: Om Nyhetsvärderingsprinciper och Väpnade Konflikter*. Uppsala: Uppsala Universitet.
- PHRMG (2009) *The War on Gaza: Dec. 2008 – Jan. 2009*. Jerusalem: Documentation by the Palestinian Human Rights Monitoring Group.
- Poirier Martinsson, Roland (2009) *Mediernas krig: Bevakningen av Gaza*. Stockholm: Timbro Medieinstitut.
- Ramsbotham, Oliver, Woodhouse, Tom & Miall, Hugh (2005) *Contemporary Conflict Resolution*. 2:a uppl. Cambridge: Polity.
- Read, Melvyn & Marsh, David (2002) "Combining Quantitative and Qualitative Methods" i Marsh, David & Stoker, Gerry (eds.) *Theory and Methods in Political Science*. 2 uppl. New York: Palgrave Macmillan.
- SAOB (2008) "Massaker" i *Svenska Akademiens Ordbok*. Stockholm: Svenska Akademien.
- Shaw, Eugene F. (1979) "Agenda-Setting and Mass Communication Theory" i *International Communication Gazette*. Vol. 25: 96 - 105.
- Wanta, Wayne & Ghanem, Salma (2007) "Effects of Agenda Setting" i Preiss, Raymond W., Mae Gayle, Barbara, Burrell, Nancy, Allen, Mike & Bryant, Jennings (eds.) *Mass Media Effects Research: Advances Through Meta-analysis*. New York: Routledge
- Zanotti, Jim, Sharp, Jeremy M., Migdalovitz, Carol, Addis, Casey L. & Blanchard, Christopher M. (2009) *Israel and Hamas: Conflict in Gaza (2008-2009)*. Washington D.C: Congressional Research Service.

6.1 Pressreferenser

- Arkert, Johan (2009) "Gaza stad omringad" i *Aftonbladet*. 4 januari.

- Bengtsson, Tomas (2008) ”Riskfylld markattack mot Gaza väntar” i *Svenska Dagbladet*. 31 december.
- Bengtsson, Tomas (2009a) ”Artilleribeskjutning mot Gaza” i *Svenska Dagbladet*. 3 januari.
- Bengtsson, Tomas (2009b) ”Invånare försöker fly Gaza” i *Svenska Dagbladet*. 4 januari.
- Bergfeldt, Carina (2008a) ”Bomber – en nödvändighet” i *Aftonbladet*. 29 december.
- Bergfeldt, Carina (2008b) ”Jag är så arg” i *Aftonbladet*. 30 december.
- Bergfeldt, Carina (2008c) ”Hans uppdrag – döda palestinier” i *Aftonbladet*. 29 december.
- Bergfeldt, Carina (2008d) ”Spring, ta skydd, vrålar poliserna” i *Aftonbladet*. 31 december.
- Bergfeldt, Carina (2009a) ”De badar – nio mil från kriget” i *Aftonbladet*. 1 januari.
- Bergfeldt, Carina (2009b) ”Detta är det värsta jag sett” i *Aftonbladet*. 2 januari.
- Bergfeldt, Carina (2009c) ”Israeliska ministern: Krisen är Hamas fel” i *Aftonbladet*. 2 januari.
- Bergfeldt, Carina & Heuman, Johannes (2009) ”Vi vadar i blod” i *Aftonbladet*. 5 januari.
- Blomgren, Jan (2003a) ”Tufft motstånd i södra Irak” i *Svenska Dagbladet*. 22 mars.
- Blomgren, Jan (2003b) ”Hårda markstrider i södra Irak” i *Svenska Dagbladet*. 22 mars.
- Blomgren, Jan (2003c) ”Slaget om Bagdad har börjat” i *Svenska Dagbladet*. 26 mars.
- Blomgren, Jan (2003d) ”Kriget kan ta flera månader” i *Svenska Dagbladet*. 28 mars.
- Blomgren, Jan & Danné, Ulla (2003) ”Massiva bombvågor skakade Irak” i *Svenska Dagbladet*. 22 mars.
- Can, Mustafa (2003) ”De vill också slåss” i *Aftonbladet*. 26 mars.
- Cantwell, Oisín (2003a) ”USA har redan trupper i Bagdad” i *Aftonbladet*. 23 mars.
- Cantwell, Oisín (2003b) ”De dödliga misstagen” i *Aftonbladet*. 24 mars.
- Cantwell, Oisín (2003c) ”Vädret kan avgöra kriget” i *Aftonbladet*. 26 mars.
- Cantwell Oisín & Nilsson, Kerstin (2003) ”- Jag lydde bara order” i *Aftonbladet*. 24 mars.
- Edblom, Kristina (2008) ”Universitetet bombat” i *Aftonbladet*. 29 december.
- Edblom, Kristina, Karlsson, Pär, Gårdsäter, Emma, Hassona, Yahya & Gezelius, Mats (2008) ”Det är en massaker” i *Aftonbladet*. 28 december.
- Efendic, Negra (2008a) ”Detta är bara början” i *Svenska Dagbladet*. 27 december.
- Efendic, Negra (2008b) ”Vi vill bara ha fred” i *Svenska Dagbladet*. 28 december.
- El Mahdi, Josef (2009a) ”Kommer ta många långa dagar” i *Svenska Dagbladet*. 4 januari.

- El Mahdi, Josef (2009b) ”Människorna ligger i korridorerna och dör” i *Svenska Dagbladet*. 5 januari.
- Forsberg, Håkan & Löfgren, Emma (2009) ”Detta har hänt i Gaza” i *Svenska Dagbladet*. 3 januari.
- Forslund, Peter & Löfgren, Emma (2009) ”Barnen har hemiska skador” i *Svenska Dagbladet*. 5 januari.
- Gaza TT-AFP (2009) ”Två Hamasledare dödade i Gazaremsan” i *Svenska Dagbladet*. 3 januari.
- Gaza TT-AFP-Reuters (2008a) ”Gazauniversitet raketbeskjutet” i *Svenska Dagbladet*. 29 december.
- Gaza TT-AFP-Reuters (2008b) ”Gaza i väntan på invasion” i *Svenska Dagbladet*. 29 december.
- Gaza TT-AFP-Reuters (2008c) ”Israel i fullt krig mot Hamas” i *Svenska Dagbladet*. 29 december.
- Gaza TT-Reuters (2008a) ”Många döda i flygattack mot Gaza” i *Svenska Dagbladet*. 27 december.
- Gaza TT-Reuters (2008b) ”Över 200 döda i bombstorm över Gaza” i *Svenska Dagbladet*. 27 december.
- Gaza TT-Reuters (2009) ”Israel låter utlänningar lämna Gaza” i *Svenska Dagbladet*. 2 januari.
- Gaza/New York TT-AFP (2009) ”Lekande barn dödades i Gaza” i *Svenska Dagbladet*. 2 januari.
- Gustafsson, Thomas (2003) ”al-Jaziras bilder mest skakande” i *Aftonbladet*. 23 mars.
- Gårdsäter, Emma (2008a) ”Israel varnar för markattacker” i *Aftonbladet*. 28 december.
- Gårdsäter, Emma (2008b) ”Bombningarna är ett av flera steg” i *Aftonbladet*. 30 december.
- Hamid, Urban (2003) ”Amal firade sin 13-årsdag i bombregn” i *Aftonbladet*. 25 mars.
- Hammargren, Bitte (2003) ”Syriska frivilliga försvarar Irak” i *Svenska Dagbladet*. 29 mars.
- Hammargren, Bitte (2008) ”De beskjuter oss var femte minut” i *Svenska Dagbladet*. 29 december.
- Hammargren, Bitte & El Mahdi, Josef (2008) ”FN:s matlager är helt tomma” i *Svenska Dagbladet*. 30 december.
- Hansson, Wolfgang (2003a) ”De har förlorat allt i flykten från Irak” i *Aftonbladet*. 23 mars.
- Hansson, Wolfgang (2003b) ”Röda korset redo ta emot flyktingström” i *Aftonbladet*. 24 mars.
- Hansson, Wolfgang (2003c) ”De skjuter sina egna” i *Aftonbladet*. 29 mars.
- Hassona, Yahya & Edblom, Kristina (2008) ”Gazaborna trotsade rädslan – för att få mat” i *Aftonbladet*. 29 december.
- Hassona, Yahya & Ohlsson, Per-Ola (2008) ”Hon har mist fem döttrar” i *Aftonbladet*. 30 december.

- Henriksson, Karin (2003) ”Bombning av Bagdad inledde kriget” i *Svenska Dagbladet*. 20 mars.
- Heuman, Johannes (2009) ”Röda korset: Israel hindrar hjälpen” i *Aftonbladet*. 5 januari.
- Hjelm, Carl (2003) ”Människorna i Basra riskerar en katastrof” i *Aftonbladet*. 26 mars.
- Hjertén, Linda (2008) ”Nya bombningar i natt – flera barn dödade” i *Aftonbladet*. 29 december.
- Holmström, Mikael (2003a) ”Irak attackeras i högt tempo” i *Svenska Dagbladet*. 21 mars.
- Holmström, Mikael (2003b) ”USA ersatte statsradion” i *Svenska Dagbladet*. 21 mars.
- Holmström, Mikael (2003c) ”Framryckning med problem” i *Svenska Dagbladet*. 22 mars.
- Holmström, Mikael (2003d) ”USA tvingas till fler flyganfall” i *Svenska Dagbladet*. 27 mars.
- Julius, Anna (2003) ”Svenska hjälporganisationer på plats i krigszonen” i *Svenska Dagbladet*. 22 mars.
- Kadhammar, Peter (2003a) ”USA kan ha tagit över irakiska radion” i *Aftonbladet*. 20 mars.
- Kadhammar, Peter (2003b) ”Krigets dubblaansikten” i *Aftonbladet*. 27 mars.
- Kadhammar, Peter (2003c) ”Barnskriken: ’Vatten’” i *Aftonbladet*. 28 mars.
- Karlsson, Pär & Hassona, Yahya (2009) ”På marsch in i Gaza” i *Aftonbladet*. 4 januari.
- Kasvi, Leif (2003a) ”- Våra tankar går till offren” i *Aftonbladet*. 22 mars.
- Kasvi, Leif (2003b) ”Nerskjutna – av en bonde” i *Aftonbladet*. 25 mars.
- Kasvi, Leif & Hjelm, Carl (2003) ”Brittiska journalister sköts till döds” i *Aftonbladet*. 23 mars.
- Kierkegaard, Niklas (2003) ”Osäkra uppgifter visar att Saddam lever” i *Svenska Dagbladet*. 24 mars.
- Klintö, Cecilia (2003) ”Kriget slår hårt mot Bagdads barn” i *Svenska Dagbladet*. 25 mars.
- Kärrman, Jens (2003a) ”Så föll USA:s bomber i natt” i *Aftonbladet*. 22 mars.
- Kärrman, Jens (2003b) ”- Jag ber för min sons liv” i *Aftonbladet*. 24 mars.
- Lindberg, Staffan & Hassona, Yahya (2009) ”Apatiska barn fyller sjukhusen” i *Aftonbladet*. 3 januari.
- Lundell, Mattias (2003a) ”Strider i södra Irak i natt” i *Aftonbladet*. 20 mars.
- Lundell, Mattias (2003b) ”Nya bomber över Bagdad i natt” i *Aftonbladet*. 20 mars.
- Lundell, Mattias (2003c) ”Flera oljefält stuckna i brand” i *Aftonbladet*. 20 mars.
- Lundell, Mattias (2003d) ”Artilleristrider vid gränsen till Irak” i *Aftonbladet*. 20 mars.
- Lundell, Mattias (2003e) ”Missilattack mot irakiska ledningen” i *Aftonbladet*. 20 mars.
- Lundell, Mattias (2003f) ”Saddams elitsoldater avancerade söderut” i *Aftonbladet*. 26 mars.

Lundell, Mattias (2003g) ”Irakiska barn tvingas i strid” i *Aftonbladet*. 27 mars.

Lundell, Mattias & Rundkvist, Fredrik (2003) ”Slaget mot Saddams garde är nära” i *Aftonbladet*. 28 mars.

Lundell, Mattias, Rundkvist, Fredrik & Johansson, Frida (2003a) ”Fallskärmsjägare in i norra Irak” i *Aftonbladet*. 26 mars.

Lundell, Mattias, Rundkvist, Fredrik & Johansson, Frida (2003b) ”Iraks stridsledning slogs ut i natt” i *Aftonbladet*. 27 mars.

Löfgren, Emma (2009a) ”Det kommer att bli värre” i *Svenska Dagbladet*. 2 januari.

Löfgren, Emma (2009b) ”Jag är väldigt rädd” i *Svenska Dagbladet*. 3 januari.

Löfgren, Emma (2009c) ”Öga mot öga i Gaza stad” i *Svenska Dagbladet*. 5 januari.

Nordin, Ulrika (2003) ”USA:s senaste vapen - delfinen” i *Aftonbladet*. 25 mars.

Ohlsson, Per-Ola & Hassona, Yahya (2008) ”När bensinen tar slut dör barnen” i *Aftonbladet*. 31 december.

Okänd (2003a) ”Saddam klarade det första dygnets bomber” i *Svenska Dagbladet*. 21 mars.

Okänd (2003b) ”Hårda strider om Basra” i *Aftonbladet*. 23 mars.

Okänd (2003c) ”Kriget timme för timme” i *Aftonbladet*. 24 mars.

Okänd (2003d) ”al-Jazira rapporterar om hårt motstånd” i *Svenska Dagbladet*. 25 mars.

Olsson, Caroline (2003a) ”Basra har fallit” i *Aftonbladet*. 21 mars.

Olsson, Caroline (2003b) ”Stort flyganfall mot Bagdad” i *Aftonbladet*. 21 mars.

Olsson, Caroline (2003c) ”Nya attacker mot Bagdad” i *Aftonbladet*. 22 mars.

Olsson, Caroline (2003d) ”Tusentals irakier gav upp i natt” i *Aftonbladet*. 22 mars.

Olsson, Caroline (2003e) ”Strider 16 mil söder om Bagdad” i *Aftonbladet*. 23 mars.

Olsson, Caroline (2003f) ”Irak: Två piloter tillfångatagna i Bagdad” i *Aftonbladet*. 23 mars.

Olsson, Caroline (2003g) ”Irak visar upp krigsfångar i tv” i *Aftonbladet*. 23 mars.

Olsson, Caroline & Johansson, Frida (2003) ”Enorm explosion vid Saddams palats” Okänd (2003c) i *Aftonbladet*. 23 mars.

Olsson, Caroline & Rundkvist, Fredrik (2003a) ”Irakisk militär lämnar Basra” i *Aftonbladet*. 22 mars.

Olsson, Caroline & Rundkvist, Fredrik (2003b) ”Blodbad utanför Najaf” i *Aftonbladet*. 25 mars.

Rundkvist, Fredrik (2003) ”Saddam Hussein överlevde attacken” i *Aftonbladet*. 20 mars.

Rundkvist, Fredrik & Olsson, Caroline (2003a) ”USA: Vi är åtta mil från Bagdad” i *Aftonbladet*. 24 mars.

Rundkvist, Fredrik & Olsson, Caroline (2003b) ”Nya USA-fångar visades i irakisk tv” i *Aftonbladet*. 24 mars.

Sohlander, Annika (2003) ”Irakisk vapengömma hittad” i *Aftonbladet*. 24 mars.

Stiernstedt, Jenny (2008) ”Nya offensiver att vänta” i *Aftonbladet*. 28 december.

Strandberg, Sofia (2008) "Israel avvisar vapenvila" i *Svenska Dagbladet*. 31 december.

Thomle, Erik (2003a) "Alla sov lätt i väntan på attacken" i *Svenska Dagbladet*. 20 mars.

Thomle, Erik (2003b) "Jakt på amerikansk pilot i Bagdad" i *Svenska Dagbladet*. 24 mars.

Thomle, Erik (2003c) "USA bekräftar civila offer" i *Svenska Dagbladet*. 27 mars.

Touqan, Nael (2003a) "Kriget i arabiska medier" i *Aftonbladet*. 28 mars.

Touqan, Nael (2003b) "Kriget i arabiska medier" i *Aftonbladet*. 29 mars.

TT (2003a) "Koalitionens soldater 16 mil från Bagdad" i *Aftonbladet*. 24 mars.

TT (2003b) "Kaotiska scener när nödhjälp kom fram" i *Aftonbladet*. 26 mars.

TT (2008a) "270 personer kan ha dödats i Gaza" i *Aftonbladet*. 27 december.

TT (2008b) "Nya israeliska anfall mot Gaza" i *Aftonbladet*. 31 december.

TT (2009a) "Hamasledare dödad i israeliskt flyganfall" i *Aftonbladet*. 1 januari.

TT (2009b) "Ännu en Hamas-ledare död" i *Aftonbladet*. 3 januari.

TT (2009c) "FN i krismöte om Gazainvasionen" i *Aftonbladet*. 4 januari.

TT (2009d) "Svårt få ut svenskar ur Gaza" i *Aftonbladet*. 5 januari.

TT (2009e) "Striderna har nått Gaza city" i *Aftonbladet*. 5 januari.

TT-AFP (2003a) "Brandinferno i Bagdad" i *Svenska Dagbladet*. 21 mars.

TT-AFP (2003b) "TV-team troligen dödade av de allierades eldgivning" i *Aftonbladet*. 23 mars.

TT-AFP (2003c) "45 döda i anfall mot islamistgrupp" i *Svenska Dagbladet*. 24 mars.

TT-AFP-Reuters (2003a) "Anfall mot Bagdad trappas upp" i *Svenska Dagbladet*. 25 mars.

TT-AFP-Reuters (2003b) "Bättre väder i Irak – kriget kan intensifieras" i *Svenska Dagbladet*. 27 mars.

TT-AFP-Reuters (2003c) "26 civila uppges döda i Najaf" i *Svenska Dagbladet*. 28 mars.

TT-Reuters (2003a) "USA-alliansen möter motstånd i södra Irak" i *Svenska Dagbladet*. 22 mars.

TT-Reuters (2003b) "Anfall mot Bagdad under eftermiddagen" i *Svenska Dagbladet*. 22 mars.

TT-Reuters (2003c) "Problem på flera fronter för USA" i *Svenska Dagbladet*. 23 mars.

TT-Reuters (2003d) "Bagdad bombades vid morgonbönen" i *Svenska Dagbladet*. 23 mars.

TT-Reuters (2003e) "Nya försök att inta al-Nasiriyya" i *Svenska Dagbladet*. 24 mars.

TT-Reuters (2003f) "Massiv attack mot Bagdad på måndagsmorgonen" i *Aftonbladet*. 24 mars.

TT-Reuters (2003g) "500 uppges skadade i Nasiriyya" i *Svenska Dagbladet*. 26 mars.

TT-Reuters (2003h) "Värsta bombnatten hittills i Bagdad" i *Svenska Dagbladet*. 28 mars.

- TT-Reuters (2003i) ”Irak förnekar avrättning av fångar” i *Svenska Dagbladet*. 29 mars.
- TT-Reuters (2003j) ”Tunga explosioner skakade Bagdad” i *Aftonbladet*. 29 mars.
- Ullerup, Jörgen (2003) ”Kaos när hjälpen nådde södra Irak” i *Svenska Dagbladet*. 27 mars.
- Victorzon, Andreas (2009) ”Vårt öde är att dö” i *Aftonbladet*. 5 januari.
- Virtanen, Fredrik (2003a) ”Det ska bli ännu värre” i *Aftonbladet*. 21 mars.
- Virtanen, Fredrik (2003b) ”Giftfabrik hittad” i *Aftonbladet*. 24 mars.
- Virtanen, Fredrik (2003c) ”Blodbadet i öknen” i *Aftonbladet*. 26 mars.
- Virtanen, Fredrik (2003d) ”Fallskärmsjägare in i natt” i *Aftonbladet*. 27 mars.
- Virtanen, Fredrik & Johansson, Frida (2003a) ”Granatattack mot amerikanska befäl” i *Aftonbladet*. 23 mars.
- Virtanen, Fredrik & Johansson, Frida (2003b) ”Granatattack mot amerikanska befäl” i *Aftonbladet*. 23 mars.
- Virtanen, Fredrik & Söderhjelm, Simone (2003) ”USA-trupp på väg mot Basra” i *Aftonbladet*. 21 mars.
- Von Hall, Gunilla (2003a) ”Utblottade irakier har inte råd att fly” i *Svenska Dagbladet*. 24 mars.
- Von Hall, Gunilla (2003b) ”Vattenförsörjningen kollapsade i Basra” i *Svenska Dagbladet*. 25 mars.
- Von Hall, Gunilla (2003c) ”Basra fortfarande utan vatten” i *Svenska Dagbladet*. 26 mars.
- Wiman, Erik (2009a) ”Israeliska marktrupper in i Gaza” i *Aftonbladet*. 3 januari.
- Wiman, Erik (2009b) ”59 barn har dödats” i *Aftonbladet*. 4 januari.
- Wiman, Erik (2009c) ”Omar vädjar till UD om hjälp” i *Aftonbladet*. 4 januari.
- Wiman, Erik (2009d) ”Minst 23 döda i dag” i *Aftonbladet*. 4 januari.
- Wiman, Erik (2009e) ”Detta är verkligheten – detta är krigets helvete i Gaza” i *Aftonbladet*. 5 januari.
- Wiman, Erik (2009f) ”Svenskar ännu fast i kriget” i *Aftonbladet*. 5 januari.
- Wiman, Erik & Karlsson, Pär (2009) ”Man kan dö på en sekund” i *Aftonbladet*. 3 januari.